

2000. szeptember 27.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 2000. szeptember 27-én ismét küldöttközgyűlést tartott a Szemlő-hegyi-barlang fogadóépületében, melynek napirendjén a Karszt és Barlang Alapítvány alapító okiratának módosítása, valamint a Kuratórium tagjainak megválasztása szerepelt. A küldöttközgyűlésen 30 fő szavazati joggal rendelkező küldött, valamint 5 fő szavazati joggal nem rendelkező társulati tag vett részt.

A küldöttközgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- egyhangúlag elfogadta a Karszt és Barlang Alapítványnak a közhasznúság szempontjai alapján átdolgozott és módosított alapító okiratát;
- megválasztotta a Karszt és Barlang Alapítvány 5 tagú új kuratóriumát. A kuratórium tagjai: *Borzsák Sarolta, Hegedűs Gyula, dr. Leél-Össy Szabolcs, Schäfer István, dr. Véghe Zsolt.*
- elfogadta a Társulat 2001. január 1-től életbe lépő új tagsági díjait.

2001. április 21.

A Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat 2001. április 21-én tartotta küldöttközgyűlését a Szemlő-hegyi-barlang fogadóépületében. A küldöttközgyűlésre delegált küldöttek száma 48 fő volt, ebből 34 fő jelent meg. A szavazati joggal nem rendelkező résztvevők száma 13 fő volt.

Dr. Korpás László elnök köszöntötte a megjelenteket, majd a jelenlévők egyperces néma felállással tisztelegtek *id. Stibrányi Gusztáv* nagy műveltségű felvidéki gyógyszerész emlékének, akinek kutatómunkája révén számos hazai barlangkutatótörténettel foglalkozó szakember jutathott fontos adatokhoz.

A továbbiakban dr. Dénes György, az Érembizottság elnöke kitüntetések adott át, majd tiszteletbeli tag választásra került sor (részletesen lásd később). Ezt követően nevezetes évfordulót ünneplő tagtársak köszöntése következett. *Jamrik Károly 85, dr. Jakucs László és dr. Jánossy Dénes 75, Vidics Zoltáné 70, Csekő Árpád, Gáboros*

Miklós, Kesselyák Péter 65, Eszterhás István, dr. Lorberer Árpád és dr. Szentes György 60 születésnapja alkalmából vehetett át emléklapot. Végül dr. Korpás László elnök *Székely Kingát* köszöntötte, aki a Föld Napja alkalmából Pro Natura kitüntetésben részesült.

A küldöttközgyűlés az alábbi határozatokat hozta:

- a Társulat tiszteletbeli tagjává választotta dr. Schweitzer Ferencet, az MTA Földrajztudományi Kutató Intézetének igazgatóját;
- elfogadta a 2000. évről szóló főtítkári beszámolót;
- elfogadta a 2000. évről közhasznúsági beszámolót;
- elfogadta a Felügyelő Bizottságnak a Társulat 2000. évi gazdálkodásáról szóló jelentését;
- elfogadta a Társulat 2001. munkatervét és költségvetését.

Fleck Nóra

TÁRSULATI KITÜNTETÉSEK

2000-ben

a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Érembizottsága az éves küldöttközgyűlésen az alábbi kitüntetések adományozta.

A karszt- és barlangkutató területén végzett kiemelkedő tudományos munkásságért adományozható Kadić Ottokár-éremmel

dr. Kubassek János

tagtársunkat tüntette ki.

Kubassek János 1973-ban, még középiskolás korában kapcsolódott be a barlangkutatóba, 1974 óta tagja Társulatunknak. Kezdetben feltáró kutatásokban vett részt, majd mint földrajz-történelem szakos egyetemi hallgató egyre inkább szakmai kérdésekkel foglalkozott. 1976-ban az MKBT barlangkatasztrozési pályázatán *A Gerecse-hegységi Nagy-Somlyó és Hosszúvontató csoportjának barlangjai-t* írta le Móga Jánossal közös dolgozatában. A Karszt és Barlang 1978.

évi kötetében *A Teke-hegyi Arany-lyukról* írt. Ugyancsak 1978-ban a debreceni egyetem földtani tanszékére *A Béke-barlang vízgyűjtő területének vizsgálata* címen nyújtott be tudományos diákköri dolgozatot. 1980-ban *A Csörgő-forrás barlangjának feltárása* címen írt kutatási beszámolót a debreceni Egyetemi Élet folyóiratba. Még abban az évben két témáról is tartott társszerzővel előadást a Karszt- és Barlangkutatók I. Országos Tudományos Diákköri Találkozóján, egyrészt *Geohidrológiai vizsgálatok a Béke-barlang vízgyűjtő területén*, másrészt *Az Északnyugati-Gerecse barlangjai* címen. Mindkét előadás nyomtatásban megjelent a Nehézipari Műszaki Egyetem Közleményeiben. A Karszt és Barlang 1981. évi kötetében *Karsztmorfológiai megfigyelések Dél- és Délkelet-Ázsiában* címen írt tanulmányt. 1983-ban a szegedi egyetemen nyújtotta be doktori disszertációját, amelynek tárgya *Trópusi karsztok felszínfejlődése – különös tekintettel Dél- és Délkelet-Ázsiára*. A Karszt és Barlang 1985. évi kötetében *Trópusi karsztvidékek Thaiföldön* címen jelent meg tanulmánya. Ugyanabban a kötetben beszámolót is közölt *Karsztmorfológiai tanulmányúton Jugoszláviában* címen. Az 1996. évi "Barlangok a művészetben" nemzetközi konferencián két tanulmánnyal szerepelt, egyrészt *Almásy László által felfedezett barlangi sziklafestmények a Szaharában*, másrészt *Karszt- és barlangábrázolások a földrajztudós Cholnoky Jenő művészetében* címen.

Több nagyobb terjedelmű könyvének egy-egy fejezete vagy részlete foglalkozik távoli kutatóútjai során bejárt és megismert karsztokkal, barlangokkal. Így az 1987-ben megjelent *Thaiföld (Sziám)* című könyve; az 1989-ben megjelent *A veddák földjén – Sri Lanka szigetén* című kötete, különösen annak *Barangolások a Dzsaffna-félszigeten* című fejezete; az 1996-ban megjelent *Thaiföld* második átdolgozott, bővített kiadás kötete; az 1998-ban megjelent *Afrika története és földrajza* című kötete; az 1999-ben *A Szahara bővületében* címen megjelent könyvének a *Gilf Kebir és az Uweinát-hegység barlangjait leíró fejezetei* és az 1999 végén *A Himalája magyar remetéje, Körösi Csoma Sándor életútja kortörténeti és földrajzi háttérrel* című kötetének a *Phouktal sziklakolostorában* című fejezete.

A Karszt és Barlang kötetekben több karszt és barlang vonatkozású könyvrecenziója, köszöntése és egy búcsúbeszéde jelent meg.

Nagyra értékeli az Érembizottság, hogy dr. Kubassek János, mint a Magyar Földrajzi Múzeum igazgatója, követve a múzeumalapító dr. Balázs Dénes útmutatását, jelentős teret szentel a múzeumban a karszt- és barlangkutatás eredményeinek és jeles személyiségeinek bemutatására, és ilyen tartalmú előadások a múzeum programjában is napirenden vannak.

Összefoglalva: Dr. Kubassek János mind tudományos kutatói tevékenységével, mind nyomtatásban megjelent karszt és barlang tárgyú szakmai-tudományos publikációival, mind pedig tudományszervező tevékenységével kiérdemelte a bizottság által neki ítelt Kadić Ottokár-érmet.

A karsztvidékek és barlangok feltáró kutatásában elért kimagasló eredményért adományozható Vass Imre-éremmel az Érembizottság

dr. Leél-Össy Szabolcs

tagtársunkat tüntette ki.

Leél-Össy Szabolcs a hegyek és barlangok világát karszttudós édesapja, dr. Leél-Össy Sándor mellett már gyermekkorában megismerte és megszerette. Társulatunknak 1983 óta tagja. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természet-tudományi Karán folytatott tanulmányai nyomán 1984-ben geológus diplomát szerzett. Azóta az egyetem Általános és Történeti Földtani Tanszékén dolgozik, ahol speleológiai ismereteket is tanít. A Rózsadombi Kinizsi Barlangkutató Csoporthoz csatlakozva a rózsadombi barlangvidék kutatásába kapcsolódott be. Kutatótársával 10 kisebb barlangot tárt fel (Zöldmáli-barlang, Zsindely utcai-barlang, Buda-barlang kezdeti szakasza stb.) és több mint tucatnyi barlangindikációt kutatót meg.

Mint az 1983-ban a József-hegyen végzett kutatások egyik vezetője ő irányította azt a brigádot, amelynek sikerült bejutnia az ásványi képződményekben kivételesen gazdag és akkor mintegy 2,5 km hosszan megismert József-hegyi-barlangba. A bejutást követően még évekig rendszeresen folytatta a barlangban a feltáró kutatást, így jelentős szerepe van abban, hogy a barlang ismert hossza maig több mint 5 km-re és mélysége több mint 100 méterre növekedett, és most hazánk egyik különleges értékű, jelentős barlangjaként tarthatjuk számon.

Nemcsak a barlang feltárásában volt jelentős szerepe, de a barlang geológiai és hidrológiai viszonyainak, geomorfológiai adottságainak kutató-

sában és feldolgozásában, valamint a barlang egyes szintjein mutatkozó különböző típusú ásványi kiválások korának megállapításában és ezek alapján a barlang fejlődéstörténetének meghatározásában is. Ez utóbbi kutatásainak eredményeit tanulmányokban publikálta. 1997-ben nyújtotta be kandidátusi értekezését, amelynek témája *A József-hegyi-barlang geológiai viszonyai, fejlődéstörténete és a Rózsadomb környéki termálkarsztos barlangok genetikája*. Munkája alapján 1998-ban elnyerte a földtani tudományok kandidátusa fokozatot. Közben 1983–1985 között Tár-sulatunk főtitkári tisztét is betöltötte.

Összegezve: dr. Leél-Össy Szabolcs a József-hegyi-barlang feltáró kutatásában elért kimagasló eredményével, a barlang szakmai kutatásával és kutatási eredményeinek magas szintű publikálásával kiérdemelte az Érembizottság által ez évben néki ítélte Vass Imre-érmet.

2001-ben

az Érembizottság 2001. évi küldöttközgyűlésen az alábbi kitüntetések adományozta.

A karszt- és barlangkutatás terén végzett és nyom-tatásban publikált kiemelkedő tudományos munkásságért adományozható Kadić Ottokár-éremmel posztumusz elismerésként

dr. Ernst Lajos

tagtársunkat tüntette ki.

Ernst Lajos fizikai-kémikus, tudományos kutató a Balázs Dénes által vezetett alsó-hegyi kutatótábor során, 1957-ben kapcsolódott be a barlangkutatásba. 1968-ban elnyerte a fizikai tudományok kandidátusa fokozatot. Meghívást kapott az Egyesült Államok Middletown-i egyetemének fizika tanszékére, de az akkori magyar hatóságoktól nem kapott kiutazási engedélyt. 1971-ben elhagyta Magyarországot és a nyugat-berlini Fritz Haber Intézet tudományos munkatársa lett. 1991-ben Berlinben elhunyt.

Karszt- és barlangtani tudományos munkássága főképp a karbonátos kőzetek, a mészkő és dolomit oldódási problémáihoz kapcsolódott. 1961-ben a Karszt és Barlang első számában jelent meg nagy jelentőségű tanulmánya *A karsztvizek telítettségéről*. Ebben fogalmazta meg fontos tételét, miszerint: *az egyensúlyi kalcium koncentráció a széndioxid parciális nyomásának köbgyö-*

kével arányos. E tanulmányában felveti a cseppkővek keletkezésének kérdését is, és az akkor általánosan elterjedt téves nézetekkel szemben *megfogalmazza a cseppkőképződés folyamatának ma már általánosan elfogadott elméletét is*.

A svájci Alfred Bögli professzor 1963-ban vetette fel, hogy a keveredési korrózió fontos szerepet játszhat a karsztbarlangok létrejöttének mechanizmusában. Ernst Lajos Bögli publikációja nyomán felismerte a keveredési korróziónak a karsztosodási folyamatban játszott különleges jelentőségét, és mint a fizikai-kémia tudós kutatója bonyolult levezetések hosszú sorával *kidolgozta a folyamat elméleti alapjait*. Fölhívta a figyelmet a *hőmérsékleti keveredési korrózióra* is, amely különösen a hévforrásos eredetű barlangok kialakulásában játszhat fontos szerepet. Kutatási eredményeit és következtetéseit az osztrák Die Höhle folyóiratban publikálta 1964-ben, majd magyarul a *Karszt és Barlang* 1965. évi kötetében is. A keveredési korrózió atyja – Bögli professzor – az 1968-ban Berlinben és New Yorkban kiadott, világszerte forgatott és egyetem tankönyvként is használt alapvető munkájában leszögezi, hogy *„a keveredési korrózió elméleti alapjait Ernst Lajos dolgozta ki”*.

A keveredési korrózió elméleti alapjainak nemzetközileg elismert kidolgozásával Ernst Lajos a karszt tudomány legjelentősebb magyar kutatói közé emelkedett, és ezzel sokszorosan kiérdemelte az Érembizottság által számára posztumusz odaitélt Kadić Ottokár-érmet.

A karsztvidékek és barlangok feltáró kutatásában elért kimagasló eredményekért adományozható Vass Imre-éremmel az Érembizottság

dr. Jakucs László

tiszteleti tagtársunkat tüntette ki.

Jakucs László 20 éves korában, 1946-ban a Sátorkőpusztai-barlang egyik első bejárója, belső termeinek és csodálatos gipszképződményeinek felfedezője lett. 1950 nyarán expedíciót szervez a Bükk-fennsík karsztjának kutatására. Majd érdeklődése Aggtelek felé fordult. Vízfestései nyomán arra a következtetésre jutott, hogy a Komlósforrás – a korábbi föltételezésekkel ellentétben – nem tartozhat a Baradla rendszeréhez, hanem egy másik, eddig ismeretlen nagy barlangnak, valószínűleg a Szomor-hegy környéki időszakos vízzelöltökből táplálkozó patakját hozza felszínre. Az általa 1952 nyarán megszervezett expedíció az